EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 31.1.2025.
COM(2025) 23 final

ANNEX

PRILOG

Prijedlogu odluke Vijeća

o sklapanju, u ime Unije, Sporazuma o digitalnoj trgovini između Europske unije i Republike Singapura

PRILOG

SPORAZUM O DIGITALNOJ TRGOVINI

IZMEĐU

EUROPSKE UNIJE

I

REPUBLIKE SINGAPURA

PREAMBULA

Europska unija, dalje u tekstu „Unija”,

i

Republika Singapur, dalje u tekstu „Singapur”,

dalje u tekstu zajedno „stranke” ili pojedinačno „stranka”,

NADOVEZUJUĆI SE na svoje duboko i dugotrajno partnerstvo utemeljeno na zajedničkim načelima i vrijednostima koje se odražavaju u Sporazumu o partnerstvu i suradnji između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Singapura, s druge strane, sklopljenom u Bruxellesu (Belgija) 19. listopada 2018. (dalje u tekstu „Sporazum o partnerstvu i suradnji”), provodeći njegove odredbe o trgovini;

ŽELEĆI produbiti područje slobodne trgovine uspostavljeno Sporazumom o slobodnoj trgovini između Europske unije i Republike Singapura, sklopljenim u Bruxellesu (Belgija) 19. listopada 2018. (dalje u tekstu „Sporazum o slobodnoj trgovini”);

PREPOZNAJUĆI digitalno partnerstvo Europske unije i Singapura (dalje u tekstu „digitalno partnerstvo”), potpisano 1. veljače 2023., kao inicijativu za promicanje suradnje između Unije i Singapura u raznim područjima digitalnog gospodarstva i za stvaranje prilika za zajedničke inicijative i napore u novim i novonastajućim područjima digitalnog gospodarstva;

PREPOZNAJUĆI Načela digitalne trgovine između Europske unije i Singapura, potpisana 1. veljače 2023., kao ključni rezultat digitalnog partnerstva, koja odražavaju zajedničku predanost stranaka otvorenom digitalnom gospodarstvu i pružaju zajednički okvir za poticanje digitalne trgovine;

PREPOZNAJUĆI važnost digitalnog gospodarstva i digitalne trgovine te činjenicu da kontinuirani gospodarski uspjeh ovisi o kombiniranoj sposobnosti stranaka da iskoriste tehnološki napredak za poboljšanje postojećih poduzeća, stvaranje novih proizvoda i tržišta te poboljšanje svakodnevnog života;

PREPOZNAJUĆI gospodarske mogućnosti i širi pristup robi i uslugama za poduzeća i potrošače koji proizlaze iz digitalnog gospodarstva i digitalne trgovine;

ODLUČNI produbiti svoje gospodarske odnose u novim i novonastajućim područjima, u kontekstu svojih bilateralnih povlaštenih trgovinskih odnosa;

ŽELEĆI ojačati svoje bilateralne povlaštene trgovinske odnose kao dio svojih cjelokupnih odnosa i na način koji je u skladu s njima, te prepoznajući da će ovaj Sporazum zajedno sa Sporazumom o slobodnoj trgovini stvoriti novu klimu i područje slobodne trgovine koje pogoduje razvoju digitalne trgovine između stranaka;

PREPOZNAJUĆI važnost zajedničkog rada na oblikovanju digitalnih pravila i standarda te olakšavanju interoperabilnosti na pouzdan i siguran način, kao i promicanja otvorenih, transparentnih, nediskriminirajućih i predvidljivih regulatornih okruženja kako bi se olakšala digitalna trgovina;

ODLUČNI da pruže pouzdano i sigurno digitalno okruženje kojim se promiču interesi potrošača i poduzeća te jača povjerenje javnosti;

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju predanost načelima održivog razvoja iz Sporazuma o slobodnoj trgovini i dijeleći viziju digitalne trgovine kao ključnog pokretača održivog razvoja u njegovoj gospodarskoj, socijalnoj i okolišnoj dimenziji;

PREPOZNAJUĆI da digitalna trgovina doprinosi zelenoj i digitalnoj transformaciji naših gospodarstava i stoga uzimajući u obzir da bi pravila digitalne trgovine trebala biti otporna na buduće promjene i prilagodljiva inovacijama i novonastajućim tehnologijama;

PREPOZNAJUĆI da se digitalnom trgovinom podupire poduzetništvo i osnažuju svi ljudi i poduzeća svih veličina u globalnom gospodarstvu jačanjem interoperabilnosti, inovacija, tržišnog natjecanja te pristupa informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, posebno za poduzetnice i mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća, uz istodobno promicanje digitalne uključenosti skupina i pojedinaca koji se mogu nerazmjerno suočavati s preprekama digitalnoj trgovini;

PREPOZNAJUĆI njihovu međuovisnost u pitanjima povezanima s digitalnim gospodarstvom i, kao vodeća internetska gospodarstva, njihov zajednički interes za zaštitu kritične infrastrukture i osiguravanje sigurnog i pouzdanog interneta kojim se podupiru inovacije te gospodarski i društveni razvoj;

PREPOZNAJUĆI važnost transparentnosti u međunarodnoj trgovini i ulaganjima, koja ide u korist svih dionika;

NASTOJEĆI uspostaviti moderan i dinamičan okvir za suradnju koji odgovara brzom i promjenjivom digitalnom gospodarstvu i digitalnoj trgovini;

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoje pravo na reguliranje na svojem području odnosno državnom području radi postizanja legitimnih ciljeva politike;

DOPUNJUJUĆI međunarodne i regionalne vodeće uloge stranaka u ostvarivanju ambicioznih mjerila, pravila i standarda za digitalno gospodarstvo i digitalnu trgovinu;

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju podršku Povelji Ujedinjenih naroda potpisanoj u San Franciscu 26. lipnja 1945. i uzimajući u obzir načela utvrđena u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima koju je donijela Opća skupština Ujedinjenih naroda 10. prosinca 1948.;

NADOVEZUJUĆI se na svoja prava i obveze na temelju Sporazuma o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (dalje u tekstu „Sporazum o WTO-u”), potpisanog u Marakešu (Maroko) 15. travnja 1994., i drugih multilateralnih i bilateralnih sporazuma i instrumenata suradnje koji se odnose na digitalnu trgovinu i digitalno gospodarstvo, a čije su stranke obje stranke,

SPORAZUMJELI SU SE KAKO SLIJEDI:

PRVO POGLAVLJE

OPĆE ODREDBE

ČLANAK 1.

Cilj

Cilj je ovog Sporazuma olakšati digitalnu trgovinu robom i uslugama između stranaka u skladu s odredbama ovog Sporazuma. Ovaj se Sporazum primjenjuje u okviru Sporazuma o partnerstvu i suradnji i, zajedno sa Sporazumom o slobodnoj trgovini, tvori područje slobodne trgovine u skladu s člankom XXIV. (Teritorijalna primjena – Pogranični promet – Carinske unije i područja slobodne trgovine) Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. (dalje u tekstu „GATT iz 1994.”) i člankom V. (Gospodarska integracija) Općeg sporazuma o trgovini uslugama (dalje u tekstu „GATS”).

ČLANAK 2.

Područje primjene

1. Ovaj se Sporazum primjenjuje na mjere stranke koje utječu na trgovinu koju omogućuju elektronička sredstva.

2. Ovaj se Sporazum ne primjenjuje na:

(a) audiovizualne usluge;

(b) usluge radiodifuzije[1];

(c) informacije koje posjeduje ili obrađuje stranka ili koje se posjeduju ili obrađuju u njezino ime, ili mjere povezane s takvim informacijama[2], uključujući mjere povezane s njihovim prikupljanjem, pohranom ili obradom, osim kako je predviđeno u članku 16. (Otvoreni podaci javnih uprava).

3. Ovaj se Sporazum ne primjenjuje na usluge[3] koje se pružaju ili djelatnosti koje se obavljaju u okviru izvršavanja javnih ovlasti.

4. Podrazumijeva se da mjera koja utječe na pružanje usluge koja se pruža elektroničkim putem podliježe obvezama sadržanima u relevantnim odredbama osmog poglavlja Sporazuma o slobodnoj trgovini, uključujući Prilog 8-A i Prilog 8-B Sporazumu o slobodnoj trgovini, kao i svim iznimkama koje se primjenjuju na te obveze.

ČLANAK 3.

Pravo na reguliranje

Stranke ponovno potvrđuju svoje pravo na reguliranje na svojem području odnosno državnom području radi ostvarivanja legitimnih ciljeva politike, kao što su zaštita javnog zdravlja, socijalne usluge, javno obrazovanje, sigurnost, okoliš ili javni moral, socijalna zaštita ili zaštita potrošača, zaštita privatnosti i podataka te promicanje i zaštita kulturne različitosti.

[1] Usluge radiodifuzije odnose se na usluge kako su definirane u članku 8.25. (Definicije) točki (a) Sporazuma o slobodnoj trgovini.

[2] Podrazumijeva se da takve mjere uključuju mjere koje se odnose na sustave, infrastrukturu ili objekte koji se upotrebljavaju za prikupljanje, pohranu ili obradu takvih informacija.

[3] Za potrebe ovog Sporazuma „usluga koja se pruža u okviru izvršavanja javnih ovlasti” ima isto značenje kao u GATS-u, uključujući, prema potrebi, Prilog GATS-u o financijskim uslugama.

ČLANAK 4.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma:

(a) „elektroničko oglašavanje” znači elektronička poruka koja se u komercijalne svrhe šalje na elektroničku adresu osobe putem bilo koje telekomunikacijske usluge koja se općenito nudi javnosti, a obuhvaća najmanje elektroničku poštu, tekstualne i multimedijske poruke (SMS i MMS) i, u mjeri predviđenoj zakonima ili propisima stranke, druge vrste elektroničkih poruka;

(b) „potrošač” znači svaka fizička osoba koja se digitalnom trgovinom bavi u svrhe koje nisu profesionalne;

(c) „obuhvaćena osoba” znači, za potrebe članka 5. (Prekogranični protok podataka):
  (i) fizička osoba stranke;
  (ii) poduzeće stranke; ili
  (iii) brodarsko društvo osnovano izvan Unije ili Singapura koje je pod kontrolom fizičkih osoba iz države članice Unije ili Singapura, čija su plovila registrirana u skladu s odgovarajućim zakonodavstvom države članice Unije ili Singapura i plove pod zastavom države članice ili Singapura.

(d) „elektronička autentifikacija” znači postupak ili radnja kojim se provjerava identitet sudionika u elektroničkoj komunikaciji ili transakciji ili osigurava integritet elektroničke komunikacije;

(e) „elektroničko izdavanje računa” znači automatizirano elektroničko stvaranje, obrada i razmjena računa između prodavatelja i kupca u strukturiranom formatu podataka;

(f) „okvir za elektroničko izdavanje računa” znači sustav koji olakšava elektroničko izdavanje računa;

(g) „elektronička plaćanja” znači platiteljev prijenos novčanog potraživanja na osobu koji je prihvatljiv primatelju plaćanja i izvršen elektroničkim putem, ali ne uključuje platne usluge središnjih banaka koje uključuju namiru između pružateljâ financijskih usluga;

(h) „elektronički potpis” znači podaci u elektroničkom obliku koji se nalaze u elektroničkoj podatkovnoj poruci, priloženi su joj ili su s njom logički povezani, a mogu se upotrijebiti za identifikaciju potpisnika u vezi s podatkovnom porukom i za navođenje potpisnikova odobrenja informacija sadržanih u podatkovnoj poruci;

(i) „elektronička verzija” dokumenta znači dokument u elektroničkom formatu koji je propisala stranka;

(j) „krajnji korisnik” znači osoba koja kupuje ili se pretplaćuje na uslugu pristupa internetu od pružatelja usluge pristupa internetu;

(k) „poduzeće” znači pravna osoba, podružnica ili predstavništvo;

(l) „poduzeće stranke” znači, za potrebe članka 5. (Prekogranični protok podataka), poduzeće koje je osnovano ili na drugi način organizirano u skladu s pravom stranke i koje, u slučaju pravne osobe, obavlja znatne poslovne djelatnosti na području odnosno državnom području te stranke[4];

(m) „financijska usluga” znači financijska usluga kako je definirana u članku 8.49. (Područje primjene i definicije) stavku 2. točki (a) Sporazuma o slobodnoj trgovini;

(n) „podaci javnih uprava” znači podaci koji su u vlasništvu ili posjedu bilo koje razine vlasti i nevladinih tijela pri izvršenju ovlasti koje im je dodijelila bilo koja razina vlasti;

(o) „pravna osoba” znači pravni subjekt koji je propisno osnovan ili na drugi način organiziran u skladu s primjenjivim pravom, radi stjecanja dobiti ili zbog drugog razloga, neovisno o

[4] Unija smatra da je koncept „učinkovite i trajne veze” s gospodarstvom države članice Unije, utvrđen u članku 54. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu „UFEU”), istovjetan konceptu „znatnih poslovnih djelatnosti”.

tome je li u privatnom ili državnom vlasništvu, uključujući bilo koje trgovačko društvo, zakladu, partnerstvo, zajednički pothvat, trgovačko društvo s jednim članom ili udruženje;

(p) „mjera" znači svaka mjera stranke u obliku zakona, propisa, pravila, postupka, odluke, administrativne mjere ili u bilo kojem drugom obliku;

(q) „mjere stranke" znači mjere koje donose ili provode:
   (i) središnje, regionalne ili lokalne vlasti ili tijela; i
   (ii) nevladina tijela pri izvršavanju ovlasti koje su im povjerile središnje, regionalne ili lokalne vlasti ili tijela;

(r) „fizička osoba stranke" znači državljanin Singapura ili jedne od država članica Unije[5], u skladu s njihovim primjenjivim zakonodavstvom;

(s) „internetska usluga" znači usluga koja se pruža elektroničkim putem bez istodobne prisutnosti stranaka;

(t) „osobni podaci" znači svaka informacija koja se odnosi na fizičku osobu čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi;

(u) „područje" ili „državno područje" znači, u odnosu na svaku stranku, područje na kojem se primjenjuje ovaj Sporazum u skladu s člankom 43. (Teritorijalna primjena);

(v) „neželjeno elektroničko oglašavanje" znači elektronička poruka koja se u komercijalne svrhe šalje bez pristanka primatelja ili unatoč izričitom odbijanju primatelja;

(w) „WTO" znači Svjetska trgovinska organizacija.

DRUGO POGLAVLJE

[5] Pojam „fizička osoba" obuhvaća fizičke osobe sa stalnim boravištem u Latviji koje nisu državljani Latvije ili druge države, ali u skladu sa zakonima i propisima Latvije imaju pravo na putovnicu za osobe koje nisu državljani (putovnica za strance).

PRAVILA ZA DIGITALNU TRGOVINU

ODJELJAK A

PROTOK PODATAKA S POVJERENJEM

ČLANAK 5.

Prekogranični protok podataka

1. Stranke se obvezuju osigurati prekogranični prijenos podataka elektroničkim putem ako je ta aktivnost namijenjena obavljanju djelatnosti obuhvaćene osobe.

2. U tu svrhu stranka ne smije donositi niti provoditi mjere kojima se zabranjuje ili ograničava prekogranični prijenos podataka iz stavka 1. na sljedeće načine:

(a) propisivanjem upotrebe računalne opreme ili mrežnih elemenata na području odnosno državnom području stranke za obradu podataka, među ostalim obveznom upotrebom računalne opreme ili mrežnih elemenata koji su certificirani ili odobreni na području odnosno državnom području stranke;

(b) zahtijevanjem lokalizacije podataka na području odnosno državnom području stranke radi pohrane ili obrade;

(c) zabranom pohrane ili obrade podataka na području odnosno državnom području druge stranke;

(d) uvjetovanjem prekograničnog prijenosa podataka upotrebom računalne opreme ili mrežnih elemenata na području odnosno državnom području stranke ili lokalizacijom na području odnosno državnom području stranke; ili

(e) zabranom prijenosa podataka na područje odnosno državno područje stranke.

3. Stranke preispituju provedbu ove odredbe i ocjenjuju njezino funkcioniranje u roku od tri godine od stupanja na snagu ovog Sporazuma. Stranka može u bilo kojem trenutku predložiti drugoj stranci da preispita popis ograničenja navedenih u stavku 2., među ostalim ako je druga stranka pristala ne donijeti ni provoditi druge vrste mjera uz one navedene u stavku 2. u budućem bilateralnom ili multilateralnom sporazumu. Takav se zahtjev razmatra s razumijevanjem.

4. Ništa iz ovog članka ne sprečava stranku da donese ili provodi mjeru koja nije u skladu sa stavkom 2. radi ostvarenja legitimnog cilja javne politike[6], pod uvjetom:

(a) da se mjera ne primjenjuje na način koji bi predstavljao sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije ili prikriveno ograničavanje trgovine; i

(b) da se mjerom ne nameću ograničenja prijenosa informacija koja su veća nego što je to potrebno za ostvarenje cilja[7].

ČLANAK 6.

Zaštita osobnih podataka

1. Stranke priznaju da pojedinci imaju pravo na privatnost i zaštitu osobnih podataka te da visoki i provedivi standardi u tom pogledu doprinose povjerenju u digitalno gospodarstvo i razvoju trgovine.

[6] Za potrebe ovog članka „legitimni cilj javne politike” tumači se na objektivan način i omogućuje ostvarivanje ciljeva kao što su zaštita javne sigurnosti, javnog morala ili života ili zdravlja ljudi, životinja ili biljaka, održavanje javnog reda, zaštita drugih temeljnih interesa društva kao što su socijalna kohezija, sigurnost na internetu, kibernetička sigurnost, sigurna i pouzdana umjetna inteligencija, ili zaštita od širenja dezinformacija, ili drugi usporedivi ciljevi od javnog interesa, uzimajući u obzir promjenjivu prirodu digitalnih tehnologija i s njima povezane izazove.

[7] Podrazumijeva se da ova odredba ne utječe na tumačenje drugih iznimaka iz ovog Sporazuma i njihovu primjenu na ovaj članak te na pravo stranke da se pozove na bilo koju od njih.

2. Svaka stranka donosi ili provodi pravni okvir kojim se predviđa zaštita osobnih podataka pojedinaca.

3. Pri razvoju svojeg pravnog okvira za zaštitu osobnih podataka svaka stranka trebala bi uzeti u obzir načela i smjernice koje su razvila relevantna međunarodna tijela ili organizacije, kao što su načela iz Zajedničke izjave o privatnosti i zaštiti osobnih podataka[8] te Smjernice Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (dalje u tekstu „OECD") o zaštiti privatnosti i prekograničnom protoku osobnih podataka.

4. Svaka stranka dužna je osigurati da se njezinim pravnim okvirom iz stavka 2. pruža nediskriminirajuća zaštita osobnih podataka fizičkih osoba.

5. Svaka stranka objavljuje informacije o zaštiti osobnih podataka koju pruža pojedincima, uključujući smjernice o tome kako:

(a) pojedinci mogu tražiti pravne lijekove; i

(b) poduzeća mogu ispuniti pravne zahtjeve.

6. Svaka stranka potiče transparentnost poduzeća na svojem području odnosno državnom području u pogledu njihovih politika i postupaka povezanih sa zaštitom osobnih podataka.

7. Prepoznajući da stranke mogu primijeniti različite pravne pristupe zaštiti osobnih podataka, trebale bi istražiti načine za povećanje konvergencije među tim različitim režimima, uključujući olakšavanje prekograničnog protoka podataka. To može uključivati priznavanje regulatornih ishoda, neovisno o tome provodi li se samostalno ili uzajamnim dogovorom, šire međunarodne okvire ili zajedničke smjernice o upotrebi zajedničkih mehanizama za prekogranični prijenos podataka.

8. Stranke nastoje razmjenjivati informacije o mehanizmima iz stavka 7. koji se primjenjuju u njihovim jurisdikcijama.

[8] Objavljena na Forumu za suradnju u indo-pacifičkoj regiji održanom u Parizu 22. veljače 2022.

9. Stranke potiču razvoj alata za poduzeća kako bi dokazala usklađenost sa standardima zaštite osobnih podataka i najboljim praksama.

10. Stranke nastoje razmjenjivati informacije i iskustva o upotrebi alata za usklađenost sa standardima zaštite podataka iz stavka 9. te nastoje promicati konvergenciju među alatima stranaka.

11. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava stranku da donese ili provodi mjere u okviru svojeg odgovarajućeg pravnog okvira na koji se upućuje u stavku 2. i koji smatra prikladnim, uključujući donošenjem i primjenom pravila za prekogranični prijenos osobnih podataka, pod uvjetom da su pravom stranke predviđeni instrumenti za omogućivanje prijenosa u skladu s uvjetima koji se općenito primjenjuju na zaštitu prenesenih podataka.

12. Svaka stranka obavješćuje drugu stranku o svim mjerama koje donosi ili provodi u skladu sa stavkom 11.

ODJELJAK B

POSEBNE ODREDBE

ČLANAK 7.

Carine

Stranke ne uvode carine na elektroničke prijenose.

ČLANAK 8.

Odsutnost prethodnog odobrenja

1. Stranka ne zahtijeva prethodno odobrenje isključivo na temelju toga što se usluga pruža putem interneta, niti donosi ni provodi nijedan drugi zahtjev s istovrsnim učinkom[9].

2. Stavak 1. ne primjenjuje se na telekomunikacijske usluge, usluge radiodifuzije, usluge igara na sreću, usluge pravnog zastupanja ni na usluge javnih bilježnika ili istovjetnih profesija u mjeri u kojoj uključuju izravnu i posebnu vezu s izvršavanjem javnih ovlasti.

ČLANAK 9.

Elektronički ugovori

Osim u okolnostima koje su drukčije predviđene njezinim zakonima ili propisima, stranka ne uskraćuje pravni učinak, pravnu valjanost ili izvršivost elektroničkog ugovora[10] samo na temelju toga što je ugovor sklopljen elektroničkim putem.

ČLANAK 10.

Elektronička autentifikacija i elektronički potpisi

1. Osim u okolnostima koje su drukčije predviđene njezinim zakonima ili propisima, stranka ne smije uskratiti pravni učinak, pravnu valjanost ili dopuštenost elektroničkog potpisa kao dokaza u sudskim postupcima samo na temelju toga što je potpis u elektroničkom obliku.

2. Nijedna stranka ne donosi niti provodi mjere kojima bi se:

[9] Podrazumijeva se da stranka nije spriječena da zahtijeva prethodno odobrenje za internetsku uslugu ili da donese ili provodi bilo koji drugi zahtjev s istovrsnim učinkom na temelju drugih političkih razloga.

[10] Podrazumijeva se da elektronički ugovor uključuje ugovor sklopljen interakcijom sa sustavom automatiziranih poruka.

(a) sudionicima u elektroničkoj transakciji zabranilo međusobno utvrđivanje odgovarajućih metoda elektroničke autentifikacije ili elektroničkog potpisa za tu transakciju; ili

(b) sudionici u elektroničkoj transakciji spriječili da pred sudskim ili upravnim tijelima dokažu da je njihova transakcija u skladu sa svim pravnim zahtjevima u pogledu elektroničke autentifikacije ili elektroničkih potpisa.

3. Neovisno o stavku 2., stranka za određenu kategoriju transakcija može zahtijevati da je metodu elektroničke autentifikacije ili elektroničkog potpisa certificiralo tijelo akreditirano u skladu s njezinim propisima ili da ona ispunjava određene standarde učinkovitosti koji su razvijeni otvorenim i transparentnim postupcima te bi se trebali odnositi samo na posebne značajke dotične kategorije transakcija.

4. U mjeri predviđenoj njezinim zakonima ili propisima, stranka primjenjuje stavke od 1. do 3. na elektroničke pečate, elektroničke vremenske žigove i usluge elektroničke preporučene dostave.

5. Stranke potiču upotrebu interoperabilne elektroničke autentifikacije.

ČLANAK 11.

Izvorni kôd

1. Nijedna stranka ne zahtijeva prijenos ili pristup izvornom kodu softvera u vlasništvu fizičke ili pravne osobe druge stranke kao uvjet za uvoz, izvoz, distribuciju, prodaju ili upotrebu takvog softvera ili proizvoda koji sadržavaju takav softver na njezinu području odnosno državnom području ili s njega.

2. Podrazumijeva se sljedeće:

(a) članak 28. (Bonitetno izuzeće), članak 29. (Opće iznimke) i članak 30. (Iznimke u vezi sa sigurnošću) mogu se primjenjivati na mjere stranke donesene ili provedene u kontekstu postupka certificiranja;

(b) stavak 1. ne primjenjuje se na dobrovoljni prijenos izvornog koda softvera ili odobravanje pristupa izvornom kodu softvera od strane fizičke ili pravne osobe druge stranke na komercijalnoj osnovi, primjerice u kontekstu transakcije javne nabave ili drugih slobodno dogovorenih ugovora, ili na temelju licencija otvorenog koda, primjerice u kontekstu softvera otvorenog koda; i

(c) stavak 1. ne utječe na pravo regulatornih, policijskih ili pravosudnih tijela stranke da zahtijevaju izmjenu izvornog koda softvera radi usklađivanja s njezinim zakonima ili propisima koji nisu u suprotnosti sa Sporazumom.

3. Ništa u ovom članku ne utječe na:

(a) pravo regulatornih, policijskih ili pravosudnih tijela ili tijela za ocjenjivanje sukladnosti[11] iz stranke da zahtijevaju prijenos ili pristup izvornom kodu softvera prije ili nakon uvoza, izvoza, distribucije, prodaje ili upotrebe takvog softvera, za potrebe istrage, inspekcije ili ispitivanja, mjera izvršenja ili sudskih postupaka, kako bi se osigurala usklađenost s njezinim zakonima ili propisima kojima se nastoje ostvariti legitimni ciljevi javnih politika[12], pod uvjetom da se primjenjuju zaštitne mjere protiv neovlaštenog otkrivanja;

(b) zahtjeve suda, upravnog suda, tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili drugog relevantnog tijela stranke u pogledu ispravljanja kršenja prava tržišnog natjecanja, ili zahtjeve u skladu sa zakonima ili propisima stranke koji nisu neusklađeni sa Sporazumom da se omogući razmjeran i ciljani pristup izvornom kodu softvera koji je potreban za uklanjanje prepreka ulasku na digitalna tržišta kako bi se osiguralo da ta tržišta ostanu konkurentna, poštena, otvorena i transparentna;

[11] Za potrebe ovog članka „tijelo za ocjenjivanje sukladnosti" znači relevantno državno tijelo stranke ili nevladino tijelo koje izvršava ovlasti koje je delegiralo državno tijelo stranke, a koje provodi postupke ocjenjivanja sukladnosti s primjenjivim zakonima ili propisima te stranke.

[12] To može uključivati one navedene u bilješci 6. uz članak 5.4. (Prekogranični protok podataka).

(c) zaštitu i provedbu prava intelektualnog vlasništva; ili

(d) pravo stranke da poduzme mjere u skladu s člankom 9.3. (Sigurnost i opće iznimke) poglavlja o javnoj nabavi Sporazuma o slobodnoj trgovini, koje se primjenjuje *mutatis mutandis* na ovaj članak.

ČLANAK 12.

Zaštita potrošača na internetu

1. Za potrebe ovog članka „zavaravajuće, prijevarne i obmanjujuće komercijalne aktivnosti" uključuju:

(a) pogrešno prikazivanje sadržaja, uključujući implicirano činjenično pogrešno prikazivanje ili lažne tvrdnje o pitanjima kao što su svojstva, cijena, prikladnost za namjenu, količina ili podrijetlo robe ili usluga;

(b) oglašavanje opskrbe robom ili uslugama bez namjere ili razumne sposobnosti opskrbe;

(c) nedostava robe ili nepružanje usluge potrošaču nakon što mu je naplaćena, osim ako za to postoje opravdani razlozi; i

(d) naplaćivanje potrošaču za robu ili usluge koje nisu zatražene.

2. Svaka stranka donosi ili provodi mjere, uključujući zakone i propise, za zabranu zavaravajućih, prijevarnih i obmanjujućih komercijalnih aktivnosti koje uzrokuju štetu ili potencijalnu štetu potrošačima uključenima u elektroničku trgovinu.

3. Kako bi zaštitila potrošače uključene u elektroničku trgovinu, svaka stranka donosi ili provodi mjere čiji je cilj osigurati:

(a) da je potrošačima omogućen pristup pravnoj zaštiti radi ostvarivanja njihovih prava, uključujući pravo na pravni lijek ako su roba ili usluge plaćeni, ali nisu isporučeni ili pruženi kako je dogovoreno;

(b) da dobavljači robe ili usluga pošteno posluju s potrošačima;

(c) da dobavljači robe ili usluga pružaju jasne, potpune, točne i transparentne informacije o toj robi ili uslugama, uključujući sve uvjete kupnje; i

(d) sigurnost robe tijekom uobičajenog ili razumno predvidljivog korištenja.

4. Da bi zaštitile potrošače uključene u elektroničku trgovinu, stranke nastoje donijeti ili provoditi mjere kojima se osigurava da dobavljači pružaju jasne, potpune, točne i transparentne informacije o svojem identitetu i podacima za kontakt[13].

5. Stranke prepoznaju važnost povjeravanja odgovarajućih provedbenih ovlasti svojim agencijama za zaštitu potrošača ili drugim relevantnim tijelima.

6. Stranke prepoznaju važnost suradnje među svojim agencijama za zaštitu potrošača ili drugim relevantnim tijelima, uključujući razmjenu informacija i iskustava, kao i suradnje u odgovarajućim slučajevima od obostranog interesa u pogledu kršenja prava potrošača u vezi s elektroničkom trgovinom kako bi se poboljšala zaštita potrošača na internetu, ako je tako zajednički odlučeno.

7. Svaka stranka objavljuje i čini lako dostupnima svoje zakone i propise o zaštiti potrošača.

8. Stranke prepoznaju važnost pružanja zaštite potrošačima uključenima u elektroničku trgovinu na razini koja nije niža od one koja se pruža potrošačima koji sudjeluju u drugim oblicima trgovine.

[13] U slučaju posrednih pružatelja usluga to uključuje i identitet i podatke za kontakt stvarnog dobavljača robe ili pružatelja usluge.

9. Svaka stranka promiče pristup mehanizmima pravne zaštite potrošača i informiranost o njima, među ostalim za potrošače koji su uključeni u prekogranične transakcije.

ČLANAK 13.

Neželjeno elektroničko oglašavanje

1. Stranke prepoznaju važnost promicanja povjerenja u elektroničku trgovinu, među ostalim transparentnim i učinkovitim mjerama kojima se ograničava neželjeno elektroničko oglašavanje. U tu svrhu svaka stranka donosi ili provodi mjere kojima:

(a) od pružatelja elektroničkog oglašavanja zahtijeva da primateljima koji su fizičke osobe omoguće sprečavanje kontinuiranog primanja tih poruka; i

(b) zahtijeva pristanak, kako je navedeno u zakonima ili propisima svake stranke, primatelja koji su fizičke osobe za primanje elektroničkog oglašavanja.

2. Neovisno o stavku 1. točki (b), svaka stranka dopušta da fizičke ili pravne osobe, koje su u skladu s njezinim pravom prikupile podatke za kontakt primatelja koji je fizička osoba u kontekstu isporuke robe ili pružanja usluga, tom korisniku šalju elektroničke poruke u svrhu oglašavanja svoje slične robe ili usluga.

3. Svaka stranka osigurava da je elektroničko oglašavanje jasno prepoznatljivo kao takvo, da jasno otkriva u čije se ime šalje i da sadržava potrebne informacije kako bi se primateljima koji su fizičke osobe omogućilo da zatraže prestanak tih poruka u bilo kojem trenutku i, u mjeri u kojoj je to predviđeno zakonima i propisima stranke, bez naknade.

4. Svaka stranka dužna je pružiti pristup pravnim sredstvima protiv pošiljatelja neželjenog elektroničkog oglašavanja koji ne poštuju mjere koje su donesene ili se provode u skladu sa stavcima od 1. do 3.

5. Stranke nastoje surađivati u odgovarajućim slučajevima od obostranog interesa u pogledu regulacije neželjenog elektroničkog oglašavanja.

ČLANAK 14.

Suradnja u pitanjima digitalne trgovine

1. Stranke potvrđuju digitalno partnerstvo kao ključni okvir za digitalnu suradnju, među ostalim u područjima od zajedničkog interesa, kao što su umjetna inteligencija, digitalni identiteti i inovacije u području podataka.

2. Stranke razmjenjuju informacije o regulatornim pitanjima u kontekstu digitalne trgovine u okviru odgovarajućih zakona i propisa stranaka, koje obuhvaćaju sljedeće:

(a) priznavanje i olakšavanje interoperabilne elektroničke autentifikacije te izvedivost sklapanja sporazuma o uzajamnom priznavanju elektroničkih potpisa u budućnosti;

(b) postupanje s neželjenim elektroničkim oglašavanjem;

(c) zaštitu potrošača i radnika koji rade putem digitalnih platformi;

(d) pravne okvire za autorska prava relevantne za internetsko okruženje; i

(e) sva druga pitanja relevantna za razvoj digitalne trgovine.

3. Stranke prema potrebi surađuju i aktivno sudjeluju u međunarodnim forumima radi promicanja razvoja digitalne trgovine.

4. Podrazumijeva se da se ovom odredbom ne dovodi u pitanje primjena članka 6. (Zaštita osobnih podataka).

ČLANAK 15.

Pristup i upotreba interneta za digitalnu trgovinu

1. Stranke prepoznaju koristi od osiguravanja da, podložno njihovim primjenjivim politikama, zakonima i propisima, krajnji korisnici na njihovu području odnosno državnom području imaju mogućnost:

(a) pristupa aplikacijama i uslugama po vlastitom izboru i njihova korištenja, podložno razumnom upravljanju mrežom kojim se ne blokira ni usporava promet radi ostvarivanja konkurentske prednosti[14];

(b) korištenja uređaja za krajnje korisnike po vlastitom izboru, pod uvjetom da takvi uređaji ne ugrožavaju sigurnost drugih uređaja, mreže ili usluga koje se pružaju na mreži; i

(c) pristupa informacijama o praksama upravljanja mrežom njihova pružatelja usluga pristupa internetu.

2. Podrazumijeva se da ništa u ovom članku ne sprečava stranke da donesu mjere s ciljem zaštite javne sigurnosti s obzirom na korisnike na internetu.

ČLANAK 16.

Otvoreni podaci javnih uprava

1. Za potrebe ovog članka „metapodaci" znači strukturne ili opisne informacije o podacima, kao što su sadržaj, format, izvor, prava, točnost, podrijetlo, učestalost, periodičnost, granularnost, izdavač ili odgovorna strana, informacije za kontakt, metoda prikupljanja ili kontekst.

[14] Za potrebe stavka 1. točke (a), stranke prepoznaju da pružatelj usluge pristupa internetu koji svojim pretplatnicima nudi određene sadržaje na isključivoj osnovi ne bi djelovao u suprotnosti s tim načelom.

2. Stranke prepoznaju da olakšavanje javnog pristupa podacima javnih uprava i upotrebe tih podataka potiče gospodarski i socijalni razvoj, konkurentnost, produktivnost i inovacije. U tu se svrhu stranke potiču da prošire obuhvaćenost takvih podataka, primjerice suradnjom i savjetovanjem sa zainteresiranim dionicima.

3. U mjeri u kojoj stranka odluči da će podatke javnih uprava učiniti digitalno dostupnima za javni pristup i upotrebu, ona nastoji osigurati da takvi podaci budu:

(a) stavljeni na raspolaganje u strojno čitljivom i otvorenom formatu;

(b) stavljeni na raspolaganje u prostorno osposobljenom formatu, prema potrebi;

(c) u formatu koji omogućuje njihovo jednostavno pretraživanje, dohvaćanje, upotrebu, ponovnu upotrebu i preraspodjelu;

(d) stavljeni na raspolaganje putem pouzdanih, korisnicima prilagođenih i slobodno dostupnih aplikacijskih programskih sučelja;

(e) stavljeni na raspolaganje za ponovnu upotrebu uz potpuno poštovanje pravila stranke o zaštiti osobnih podataka;

(f) pravodobno ažurirani, kako je primjenjivo;

(g) popraćeni metapodacima koji se, u mjeri u kojoj je to moguće, temelje na uobičajenim formatima koji korisniku omogućuju da razumije i koristi te podatke; i

(h) općenito stavljeni na raspolaganje korisniku bez troškova ili uz razumne troškove.

4. U mjeri u kojoj stranka odluči da će podatke javnih uprava učiniti digitalno dostupnima za javni pristup i upotrebu, ona nastoji izbjeći uvođenje uvjeta koji su diskriminirajući ili koji nepotrebno sprečavaju ili ograničavaju korisnika takvih podataka da:

(a) reproducira, redistribuira ili ponovno objavi podatke;

(b) ponovno grupira podatke; ili

(c) koristi podatke u komercijalne i nekomercijalne svrhe, uključujući u procesu proizvodnje novog proizvoda ili usluge.

5. Stranke nastoje surađivati kako bi utvrdile načine na koje svaka stranka može proširiti pristup podacima javnih uprava koje je stranka objavila i upotrebu takvih podataka, među ostalim razmjenom informacija i iskustava o praksama i politikama, s ciljem poboljšanja i stvaranja poslovnih i istraživačkih prilika izvan njihove upotrebe u javnom sektoru, osobito za mala i srednja poduzeća (dalje u tekstu „MSP-ovi”).

ČLANAK 17.

Elektroničko izdavanje računa

1. Stranke prepoznaju važnost elektroničkog izdavanja računa za poboljšanje troškovne učinkovitosti, učinkovitosti, točnosti i pouzdanosti digitalne trgovine, uključujući nabavu elektroničkim putem. Svaka stranka prepoznaje koristi od osiguravanja da su sustavi koji se upotrebljavaju za elektroničko izdavanje računa na njezinu području odnosno državnom području interoperabilni sa sustavima koji se upotrebljavaju za elektroničko izdavanje računa na području odnosno državnom području druge stranke, te važnost normi elektroničkog izdavanja računa kao ključnog elementa u tu svrhu.

2. Svaka stranka osigurava da provedba mjera povezanih s elektroničkim izdavanjem računa na njezinu području odnosno državnom području bude osmišljena za potporu prekograničnoj interoperabilnosti okvirâ za elektroničko izdavanje računa stranaka. U tu svrhu stranke prema potrebi temelje svoje mjere povezane s elektroničkim izdavanjem računa na međunarodnim okvirima, normama, smjernicama ili preporukama.

3. Stranke prepoznaju gospodarsku važnost promicanja donošenja na globalnoj razini interoperabilnih okvira za elektroničko izdavanje računa. U tu svrhu stranke nastoje razmjenjivati najbolje prakse i surađivati na promicanju donošenja interoperabilnih sustava za elektroničko izdavanje računa.

4. Stranke nastoje surađivati na inicijativama kojima se promiče, potiče, podupire ili olakšava prihvaćanje elektroničkog izdavanja računa u poduzećima. U tu svrhu stranke nastoje činiti sljedeće:

(a) promicati postojanje temeljne politike, infrastrukture i postupaka kojima se podupire elektroničko izdavanje računa; i

(b) informirati o elektroničkom izdavanju računa i izgraditi kapacitet za njega.

ČLANAK 18.

Trgovina bez papira

1. Kako bi se stvorilo okruženje bez papira za prekograničnu trgovinu robom, stranke prepoznaju važnost uklanjanja papirnatih obrazaca i dokumenata potrebnih za uvoz, izvoz ili provoz robe. U tu se svrhu svaka stranka potiče da, kad je to primjereno, eliminira papirnate obrasce i dokumente te da prijeđe na upotrebu obrazaca i dokumenata u formatima koji se temelje na podacima.

2. Svaka stranka nastoji objavljivati obrasce i dokumente potrebne za uvoz, izvoz ili provoz robe u elektroničkom obliku. Za potrebe ovog stavka pojam „elektronički oblik” uključuje formate prikladne za automatizirano očitavanje i elektroničku obradu bez ljudske intervencije, kao i digitalizirane slike i obrasce.

3. Svaka stranka nastoji prihvatiti ispunjene elektroničke verzije obrazaca i dokumenata potrebnih za uvoz, izvoz ili provoz robe kao pravni ekvivalent papirnatih verzija tih obrazaca i dokumenata.

4. Stranke nastoje surađivati bilateralno i u međunarodnim forumima kako bi promicale prihvaćanje elektroničkih verzija obrazaca i dokumenata potrebnih za uvoz, izvoz ili provoz robe.

5. Pri osmišljavanju inicijativa kojima se omogućuje trgovina bez papira svaka stranka nastoji uzeti u obzir metode koje su dogovorile međunarodne organizacije.

6. Svaka stranka prepoznaje važnost olakšavanja razmjene elektroničke evidencije koja se upotrebljava u aktivnostima komercijalnog trgovanja među poduzećima na svojem području odnosno državnom području i u skladu sa svojim zakonima i propisima.

ČLANAK 19.

Jedan kanal

1. Stranke prepoznaju da sustavi jednog kanala olakšavaju trgovinu, uključujući digitalnu trgovinu, i ponovno potvrđuju svoju obvezu iz članka 6.13. (Jedan kanal) Sporazuma o slobodnoj trgovini da nastoje razviti ili održavati sustave jednog kanala kako bi se olakšalo jedinstveno elektroničko podnošenje svih informacija koje su propisane carinskim i drugim propisima za izvoz, uvoz i provoz robe.

2. Stranke razvijaju suradnju, primjerice razmjenom, kada je to relevantno i primjereno, putem strukturirane i periodične elektroničke komunikacije između carinskih tijela stranaka, informacija povezanih s carinom prema potrebi i u skladu sa zakonima i propisima svake stranke, u svrhu poboljšanja upravljanja rizikom i djelotvornosti carinskih provjera, usmjeravajući se na robu izloženu riziku u smislu naplate prihoda ili sigurnosti i zaštite te olakšavajući zakonitu trgovinu. Odbor za carine osnovan člankom 16.2. (Specijalizirani odbori) Sporazuma o slobodnoj trgovini može, ako to smatra potrebnim, raspravljati o pitanjima, predlagati preporuke i donositi odluke za potrebe provedbe ovog članka.

ČLANAK 20.

Okvir za elektroničke transakcije

1. Svaka stranka nastoji donijeti ili provoditi pravni okvir kojim se uređuju elektroničke transakcije i koji je u skladu s načelima UNCITRAL-ovog predloška zakona o elektroničkoj trgovini iz 1996.

2. Svaka stranka nastoji:

(a) izbjeći nepotrebno regulatorno opterećenje elektroničkih transakcija; i

(b) olakšati sudjelovanje zainteresiranih osoba u razvoju njezina pravnog okvira za elektroničke transakcije.

3. Stranke prepoznaju važnost olakšavanja upotrebe elektroničke prenosive evidencije. U tu svrhu svaka stranka nastoji donijeti ili provoditi pravni okvir kojim se uzima u obzir UNCITRAL-ov predložak zakona o elektroničkim prenosivim evidencijama iz 2017.

ČLANAK 21.

Elektronička plaćanja[15]

1. Uzimajući u obzir brz rast elektroničkih plaćanja, posebno onih koje isporučuju novi pružatelji usluga elektroničkog plaćanja, stranke prepoznaju:

(a) koristi od podupiranja razvoja sigurnih, učinkovitih, pouzdanih, zaštićenih, cjenovno pristupačnih i dostupnih prekograničnih elektroničkih plaćanja poticanjem donošenja i upotrebe međunarodno prihvaćenih standarda, promicanjem interoperabilnosti sustava elektroničkog plaćanja i poticanjem korisnih inovacija i tržišnog natjecanja u području usluga elektroničkog plaćanja;

[15] Podrazumijeva se da se ničim u ovom članku od stranke ne zahtijeva da pružateljima usluga elektroničkog plaćanja iz druge stranke koji nisu osnovani na njezinu području odnosno državnom području odobri pristup platnim uslugama središnjih banaka koje uključuju namiru između pružatelja financijskih usluga.

(b) važnost održavanja sigurnih, učinkovitih, pouzdanih, zaštićenih i pristupačnih sustava elektroničkog plaćanja putem zakona i propisa kojima se, prema potrebi, uzimaju u obzir rizici takvih sustava; i

(c) važnost omogućavanja pravodobnog uvođenja sigurnih, učinkovitih, pouzdanih, zaštićenih, cjenovno pristupačnih i dostupnih proizvoda i usluga elektroničkog plaćanja.

2. U tu svrhu svaka stranka nastoji činiti sljedeće:

(a) uzeti u obzir, za relevantne sustave elektroničkog plaćanja, međunarodno prihvaćene standarde plaćanja kako bi se omogućila veća interoperabilnost među sustavima elektroničkog plaćanja;

(b) poticati pružatelje financijskih usluga i pružatelje usluga elektroničkog plaćanja da koriste otvorene platforme i arhitekture te da u skladu s primjenjivim pravilima o zaštiti podataka stave na raspolaganje aplikacijska programska sučelja svojih financijskih proizvoda, usluga i transakcija kako bi potaknuli veću interoperabilnost, tržišno natjecanje, sigurnost i inovacije u području elektroničkog plaćanja, što može uključivati partnerstva s trećim pružateljima usluga, podložno odgovarajućem upravljanju rizicima; i

(c) olakšavati inovacije i tržišno natjecanje pod ravnopravnim uvjetima te pravodobno uvođenje novih financijskih i elektroničkih platnih proizvoda i usluga, primjerice donošenjem regulatornih i industrijskih izoliranih okruženja.

3. Svaka stranka pravodobno objavljuje svoje zakone i propise o elektroničkim plaćanjima, uključujući one koji se odnose na regulatorno odobrenje, zahtjeve u pogledu izdavanja dozvola, postupke i tehničke standarde.

ČLANAK 22.

Kibernetička sigurnost

1. Stranke prepoznaju da prijetnje kibernetičkoj sigurnosti narušavaju povjerenje u digitalnu trgovinu.

2. Stranke prepoznaju promjenjivu prirodu kibernetičkih prijetnji. Kako bi utvrdile i ublažile kibernetičke prijetnje i time olakšale digitalnu trgovinu, stranke nastoje:

(a) izgraditi kapacitete svojih nacionalnih subjekata zaduženih za odgovor na kibernetičke sigurnosne incidente; i

(b) surađivati na utvrđivanju i ublažavanju zlonamjernih upada ili širenja zlonamjernog koda koji utječu na elektroničke mreže stranaka, pravodobno rješavati kibernetičke sigurnosne incidente i razmjenjivati informacije radi informiranosti i najbolje prakse.

3. S obzirom na promjenjivu prirodu kibernetičkih prijetnji i njihov negativan učinak na digitalnu trgovinu, stranke prepoznaju važnost pristupa temeljenih na riziku u uklanjanju takvih prijetnji uz istodobno smanjenje trgovinskih prepreka na najmanju moguću mjeru. U skladu s tim, radi utvrđivanja kibernetičkih sigurnosnih rizika i zaštite od njih, otkrivanja događaja povezanih s kibernetičkom sigurnošću te odgovora na kibernetičke sigurnosne incidente i oporavka od njih, svaka stranka nastoji primjenjivati i poticati poduzeća u svojoj jurisdikciji da primjenjuju pristupe koji se temelje na riziku i koji se oslanjaju na najbolje prakse upravljanja rizicima i na norme razvijene konsenzusom, transparentno i otvoreno.

ČLANAK 23.

Norme, tehnički propisi i postupci ocjenjivanja sukladnosti

1. Za potrebe ovog članka definicije iz Priloga 1. Sporazumu o tehničkim preprekama u trgovini (dalje u tekstu „Sporazum o TBT-u”) primjenjuju se *mutatis mutandis*.

2. Stranke prepoznaju važnost i doprinos normi, tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti održavanju digitalnog gospodarstva koje dobro funkcionira i smanjenju prepreka digitalnoj trgovini povećanjem kompatibilnosti, interoperabilnosti i pouzdanosti.

3. Stranke potiču svoja tijela na sudjelovanje i suradnju u područjima od zajedničkog interesa u međunarodnim forumima kojih su stranke obje stranke radi promicanja razvoja i upotrebe međunarodnih normi koje se odnose na digitalnu trgovinu. U novonastajućim područjima od zajedničkog interesa u digitalnom gospodarstvu stranke to nastoje učiniti i za usluge relevantne za digitalnu trgovinu.

4. Stranke prepoznaju da mehanizmi kojima se olakšava prekogranično priznavanje rezultata ocjenjivanja sukladnosti mogu olakšati digitalnu trgovinu. Stranke nastoje iskoristiti takve mehanizme, koji uključuju međunarodne sporazume o priznavanju koji se bave prihvaćanjem rezultata ocjenjivanja sukladnosti od strane regulatornih tijela. U novonastajućim područjima od zajedničkog interesa u digitalnom gospodarstvu stranke to nastoje učiniti i za usluge relevantne za digitalnu trgovinu.

5. U tu svrhu, u područjima od zajedničkog interesa koja su povezana s digitalnom trgovinom, stranke same nastoje ili potiču svoja tijela da:

(a) utvrde zajedničke inicijative u području normi, tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti i da na njima surađuju; i

(b) surađuju s privatnim sektorom kako bi stranke, industrija i drugi relevantni dionici bolje razumjeli norme, tehničke propise i postupke ocjenjivanja sukladnosti.

6. Stranke potvrđuju važnost razmjene informacija i transparentnosti u pogledu pripreme, donošenja i primjene normi, tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti za digitalnu trgovinu te potvrđuju svoje obveze na temelju članka 4.8. (Transparentnost) Sporazuma o slobodnoj trgovini. U novonastajućim područjima od zajedničkog interesa u digitalnom gospodarstvu stranke potvrđuju važnost razmjene informacija i transparentnosti u pogledu pripreme, donošenja i primjene normi, tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti za usluge relevantne za digitalnu trgovinu te nastoje, na zahtjev i prema potrebi, poticati svoja tijela da dostave informacije o normama, tehničkim propisima i postupcima ocjenjivanja sukladnosti koji se odnose na usluge relevantne za digitalnu trgovinu.

ČLANAK 24.

Mala i srednja poduzeća

1. Stranke prepoznaju temeljnu ulogu MSP-ova u bilateralnim trgovinskim i investicijskim odnosima stranaka te mogućnosti koje digitalna trgovina može ponuditi takvim subjektima.

2. Stranke prepoznaju važnu ulogu dionika, uključujući poduzeća, u svojoj provedbi ovog članka.

3. Kako bi se povećale mogućnosti MSP-ova da ostvare koristi od ovog Sporazuma, stranke nastoje razmjenjivati informacije i najbolje prakse u iskorištavanju digitalnih alata i tehnologije da bi se poboljšalo sudjelovanje MSP-ova u mogućnostima digitalne trgovine.

ČLANAK 25.

Digitalna uključenost

1. Stranke prepoznaju važnost digitalne uključenosti kako bi se osiguralo da svi građani i poduzeća imaju ono što im je potrebno za sudjelovanje u digitalnom gospodarstvu, doprinos digitalnom gospodarstvu i ostvarivanje koristi od njega. U tu svrhu stranke prepoznaju važnost širenja i olakšavanja mogućnosti uklanjanjem prepreka sudjelovanju u digitalnoj trgovini.

2. U tu svrhu stranke surađuju na pitanjima povezanima s digitalnom uključenošću, uključujući sudjelovanje u digitalnoj trgovini osoba koje bi se u tom kontekstu mogle suočiti s nerazmjernim preprekama. Takva suradnja može obuhvaćati:

(a) razmjenu iskustava i najboljih praksi, uključujući razmjenu među stručnjacima, u pogledu digitalne uključenosti;

(b) utvrđivanje i uklanjanje prepreka pristupu mogućnostima digitalne trgovine;

(c) razmjenu metoda i postupaka za izradu skupova podataka i analizu u vezi sa sudjelovanjem u digitalnoj trgovini osoba koje bi se mogle suočiti s nerazmjernim preprekama sudjelovanju u digitalnoj trgovini; i

(d) sva ostala područja o kojima su se stranke dogovorile.

3. Aktivnosti suradnje povezane s digitalnom uključenošću mogu se provoditi koordinacijom, prema potrebi, odgovarajućih agencija i dionika stranaka.

4. Stranke aktivno sudjeluju u WTO-u i drugim međunarodnim forumima kako bi promicale inicijative za unapređenje digitalne uključenosti u digitalnu trgovinu.

ČLANAK 26.

Razmjena informacija

1. Svaka stranka pokreće ili održava besplatan i javno dostupan digitalni medij s informacijama o ovom Sporazumu, uključujući:

(a) tekst ovog Sporazuma;

(b) sažetak ovog Sporazuma; i

(c) sve dodatne informacije koje stranka smatra korisnima kako bi MSP-ovi razumjeli prednosti ovog Sporazuma.

2. Svaka stranka redovito preispituje informacije koje se stavljaju na raspolaganje na temelju ovog članka kako bi osigurala da su te informacije i poveznice ažurirane i točne.

3. U mjeri u kojoj je to moguće, svaka stranka nastoji informacije koje su objavljene na temelju ovog članka staviti na raspolaganje na engleskom jeziku.

ČLANAK 27.

Uključenost dionika

1. Stranke traže prilike za promicanje koristi digitalne trgovine na temelju ovog Sporazuma među dionicima kao što su poduzeća, nevladine organizacije, akademski stručnjaci i drugi dionici.

2. Stranke prepoznaju važnost sudjelovanja dionika i promicanja relevantnih inicijativa i platformi unutar stranaka i među njima, prema potrebi, u kontekstu ovog Sporazuma.

3. Prema potrebi stranke mogu uključiti zainteresirane dionike kao što su poduzeća, nevladine organizacije i akademski stručnjaci u provedbu i daljnju modernizaciju ovog Sporazuma.

TREĆE POGLAVLJE

IZNIMKE, RJEŠAVANJE SPOROVA, INSTITUCIONALNE I ZAVRŠNE ODREDBE

ODJELJAK A

IZNIMKE

ČLANAK 28.

Bonitetno izuzeće

1. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava stranku da donese ili provodi mjere zbog bonitetnih razloga[16], kao što su:

(a) zaštita ulagatelja, deponenata, osiguranika ili osoba prema kojima pružatelj financijskih usluga ima fiducijarnu obvezu; ili

(b) osiguravanje integriteta i stabilnosti financijskog sustava stranke.

2. Ako takve mjere nisu u skladu s odredbama ovog Sporazuma, ne koriste se kao sredstvo za izbjegavanje obveza koje je stranka preuzela ovim Sporazumom.

3. Ništa u ovom Sporazumu ne tumači se kao zahtjev stranci da otkrije informacije koje se odnose na poslove i račune pojedinačnih klijenata ili bilo kakve povjerljive ili zaštićene informacije kojima raspolažu javni subjekti.

ČLANAK 29.

Opće iznimke

Članak 2.14. (Opće iznimke) i članak 8.62. (Opće iznimke) Sporazuma o slobodnoj trgovini primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

ČLANAK 30.

Iznimke u vezi sa sigurnošću

[16] Podrazumijeva se da pojam „bonitetni razlozi" uključuje održavanje sigurnosti, pouzdanosti, cjelovitosti ili financijske odgovornosti pojedinačnog pružatelja financijskih usluga.

Članak 16.11. (Iznimke u vezi sa sigurnošću) Sporazuma o slobodnoj trgovini primjenjuje se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

ČLANAK 31.

Privremene zaštitne mjere u pogledu kretanja kapitala i plaćanja

Članak 16.10. (Privremene zaštitne mjere u pogledu kretanja kapitala i plaćanja) Sporazuma o slobodnoj trgovini primjenjuje se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

ČLANAK 32.

Oporezivanje

Članak 16.6. (Oporezivanje) Sporazuma o slobodnoj trgovini primjenjuje se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

ODJELJAK B

RJEŠAVANJE SPOROVA

ČLANAK 33.

Rješavanje sporova

Odredbe četrnaestog poglavlja (Rješavanje sporova) Sporazuma o slobodnoj trgovini primjenjuju se *mutatis mutandis* na sve sporove koji nastanu između stranaka u vezi s tumačenjem i primjenom ovog Sporazuma.

ČLANAK 34.

Mehanizam za medijaciju

Odredbe petnaestog poglavlja (Mehanizam za medijaciju) Sporazuma o slobodnoj trgovini primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum i ne dovode u pitanje prava i obveze stranaka na temelju članka 33. (Rješavanje sporova).

ČLANAK 35.

Transparentnost

Kao dopuna postojećim odredbama u četrnaestom poglavlju Sporazuma o slobodnoj trgovini, svaka stranka odmah objavljuje:

(a) zahtjev za savjetovanje podnesen u skladu s člankom 14.3. (Savjetovanja) stavkom 2. Sporazuma o slobodnoj trgovini;

(b) zahtjev za osnivanje arbitražnog vijeća podnesen u skladu s člankom 14.4. (Pokretanje arbitražnog postupka) stavkom 2. Sporazuma o slobodnoj trgovini;

(c) datum osnivanja arbitražnog vijeća utvrđen u skladu s člankom 14.5. (Osnivanje arbitražnog vijeća) stavkom 7. Sporazuma o slobodnoj trgovini, rok za podnošenje podnesaka *amicus curiae* utvrđen u skladu s pravilom 42. Priloga 14-A (Pravilnik o arbitraži) Sporazumu o slobodnoj trgovini i radni jezik za postupke arbitražnog vijeća utvrđen u skladu s pravilom 46. Priloga 14-A (Pravilnik o arbitraži) Sporazumu o slobodnoj trgovini;

(d) svoje podneske i izjave dostavljene u postupcima arbitražnog vijeća, osim ako se stranke dogovore drukčije; i

(e) sporazumno rješenje postignuto u skladu s člankom 14.15. (Sporazumno rješenje) Sporazuma o slobodnoj trgovini.

ODJELJAK C

INSTITUCIONALNE ODREDBE

ČLANAK 36.

Institucionalne odredbe

1. Članak 16.1. (Odbor za trgovinu) i članak 16.2. (Specijalizirani odbori) stavak 1. točka (d) Sporazuma o slobodnoj trgovini primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

2. Odbor za trgovinu uslugama, ulaganja i javnu nabavu osnovan u skladu s člankom 16.2. stavkom 1. točkom (d) Sporazuma o slobodnoj trgovini odgovoran je za učinkovitu provedbu ovog Sporazuma, uz iznimku članka 19. (Jedan kanal).

3. Članak 8.64. (Odbor za trgovinu uslugama, ulaganja i javnu nabavu) Sporazuma o slobodnoj trgovini primjenjuje se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

4. Članak 16.2. stavak 2., članak 16.2. stavak 3., članak 16.2. stavak 4., članak 16.3. (Razvoj prava WTO-a), članak 16.4. (Donošenje odluka) i članak 16.5. (Izmjene) Sporazuma o slobodnoj trgovini primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

ODJELJAK D

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 37.

Otkrivanje informacija

1. Ništa u ovom Sporazumu ne tumači se kao zahtjev stranci da otkrije povjerljive informacije čije bi objavljivanje ometalo izvršavanje zakonodavstva ili bi na neki drugi način bilo protivno javnom interesu, ili informacija koje bi mogle dovesti u pitanje legitimne komercijalne interese pojedinih javnih ili privatnih poduzeća.

2. Ako stranka Odboru za trgovinu, Odboru za carine ili Odboru za trgovinu uslugama, ulaganja i javnu nabavu dostavlja informacije koje se smatraju povjerljivima u skladu s njezinim zakonima i propisima, druga stranka te informacije tretira kao povjerljive, osim ako se stranka koja je dostavila informacije suglasi s drukčijim tretmanom.

ČLANAK 38.

Stupanje na snagu

1. Ovaj Sporazum stranke odobravaju u skladu s vlastitim postupcima.

2. Ovaj Sporazum stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojem su stranke razmijenile pisane obavijesti kojima se potvrđuje ispunjenje njihovih odgovarajućih pravnih zahtjeva i okončanje postupaka za stupanje ovog Sporazuma na snagu. Stranke se mogu dogovoriti o drugom datumu.

ČLANAK 39.

Trajanje

1. Ovaj Sporazum sklapa se na neograničeno vrijeme.

2. Stranka može pisanim putem obavijestiti drugu stranku o svojoj namjeri da otkaže ovaj Sporazum.

3. Ovaj Sporazum prestaje vrijediti šest mjeseci nakon obavijesti iz stavka 2.

4. U roku od 30 dana od dostavljanja obavijesti iz stavka 2. bilo koja od stranaka može zatražiti savjetovanje o tome treba li otkazivanje pojedinih odredaba ovog Sporazuma početi proizvoditi učinke na datum koji je kasniji od onog koji je predviđen u stavku 3. Takva savjetovanja počinju u roku od 30 dana od kada stranka dostavi takav zahtjev.

ČLANAK 40.

Ispunjenje obveza

Stranke poduzimaju sve opće ili posebne mjere potrebne za ispunjavanje svojih obveza iz ovog Sporazuma. One će se pobrinuti da se postignu ciljevi utvrđeni u ovom Sporazumu.

ČLANAK 41.

Odnosi s drugim sporazumima

1. Ovaj je Sporazum sastavni dio ukupnih odnosa između Unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Singapura, s druge strane, kako su uređeni Sporazumom o partnerstvu i suradnji i Sporazumom o slobodnoj trgovini te čini dio zajedničkog institucionalnog okvira. On je poseban sporazum kojim se provode trgovinske odredbe Sporazuma o partnerstvu i suradnji te zajedno sa Sporazumom o slobodnoj trgovini čini područje slobodne trgovine u skladu s člankom XXIV. (Teritorijalna primjena – Pogranični promet – Carinske unije i područja slobodne trgovine) GATT-a iz 1994. i člankom V. (Gospodarska integracija) GATS-a.

2. Sljedeći članci Sporazuma o slobodnoj trgovini prestaju proizvoditi učinke i zamjenjuju se sljedećim člancima ovog Sporazuma, kako je predviđeno:

(a) članak 8.54. (Obrada podataka) Sporazuma o slobodnoj trgovini zamjenjuje se člankom 5. (Prekogranični protok podataka) ovog Sporazuma;

(b) članak 8.57. (Ciljevi) stavak 3. Sporazuma o slobodnoj trgovini zamjenjuje se člankom 5. ovog Sporazuma;

(c) članak 8.57. stavak 4. Sporazuma o slobodnoj trgovini zamjenjuje se člankom 6. (Zaštita osobnih podataka) ovog Sporazuma;

(d) članak 8.58. (Carine) Sporazuma o slobodnoj trgovini zamjenjuje se člankom 7. (Carine) ovog Sporazuma;

(e) članak 8.60. (Elektronički potpisi) Sporazuma o slobodnoj trgovini zamjenjuje se člankom 10. (Elektronička autentifikacija i elektronički potpisi) ovog Sporazuma; i

(f) članak 8.61. (Regulatorna suradnja u području elektroničke trgovine) Sporazuma o slobodnoj trgovini zamjenjuje se člankom 14. (Suradnja u pitanjima digitalne trgovine) ovog Sporazuma.

3. Podrazumijeva se da su stranke suglasne da se ničim u ovom Sporazumu ne zahtijeva od stranaka da djeluju na način koji nije u skladu s njihovim obvezama na temelju Sporazuma o WTO-u.

ČLANAK 42.

Nepostojanje izravnog učinka

Podrazumijeva se da se ništa u ovom Sporazumu ne tumači kao prenošenje prava ili nametanje obveza osobama, osim onih prava i onih obveza nastalih između stranaka na temelju javnog međunarodnog prava.

ČLANAK 43.

Teritorijalna primjena

Ovaj Sporazum primjenjuje se:

(a) u odnosu na Uniju, na područjima na kojima se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i UFEU pod uvjetima utvrđenima u tim ugovorima; i

(b) u odnosu na Singapur, na njegovu državnom području.

Upućivanja na „područje” odnosno „državno područje” u ovom Sporazumu tumače se u tom smislu, osim ako je izričito predviđeno drukčije.

ČLANAK 44.

Vjerodostojni tekstovi

Ovaj Sporazum sastavljen je u po dva primjerka na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, irskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom,

slovenskom, španjolskom, švedskom i talijanskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako vjerodostojan.